

Ruijan Kaiku #04

Kvensk magasin

Kvääni magasiini • 27. vuosikerta / 27. årgang • 2021

Maanantaina 26. aprillikuuta / Maanantaina 26. huhtikuuta / Mandag 26. april

Bente med ny bok

Side 6-7

Forsker på kven-
flagget

Side 5

Vilde laget sin egen
kjole

Side 22-23

Kvenenes mange
navn

Side 28-31

– Båten ble til mens jeg rodde

Arne Hauge arne@ruijan-kaiku.no

Å tilpasse tre kvart hundre intervjuer og artikler til bokform, ble forfatter Bente Imerslunds største utfordring.

– I dag begynner trykkinga av boka i Latvia. Endelig. Det var gladnyheten vi fikk 15. april i år, fra forfatter Bente Imerslund. Kjent i kvenske og norsk-finske kretser blant annet for to bøker om kvenske navn i Nordreisa, samt lærebokverket i finsk kalt «Ymmärrän!». Igjen er hun ute med et nytt verk. Boka «Kvener, skogfinner, tornedalinger, karelere, vepsere og ingermanlandsfinner: Onhan meitä vielä! Jo visst finnes vi!»

Boka bygger på forfatterens omfattende arbeid gjennom 20 år blant finskbeslektede folk i nord. Boka forteller om seks folkegruppers språk og kultur. Det handler om assimilering inn i landenes dominerende kultur, men også om kulturell oppblomstring de siste tiårene.

Uforstyrret

– Boka har en samling på rundt 75 intervjuer, og ble laget primært for norske lesere. Jeg vil at folk skal vite mer om kvener og skogfinner, og at disse norske minoritetene ikke er frittstående. De har «minoritetsseleksjoner» både i Sverige og Russland, sier Bente. Her fra boka innledning: «I alle Finlands naboland lever finskbeslektede minoritetsgrupper. Norge har skogfinner og kvener, Sverige skogfinner og tornedalinger, mens karelere, vepsere og ingermanlandsfinner bor i Nordvest-Russland. Til alle tider har folk flyttet dit de kunne få bedre levekår. Skogfinnene dro stadig lenger vestover til områder hvor de uforstyrret kunne drive med sitt svedjebruk. Kvener og norskfinnene er etterkommere etter dem som vandret

Bente Imerslund. (Foto: Privat)

nordover mot Ishavet, hvor det alltid var fisk i havet.»

Siden 1970-årene har Imerslund ivret for å verne om den kvenske og finske kulturen. Likevel var det først i april 2019 – etter glad-

meldingen om støtte fra Kulturrådet – at hun for alvor våget å begynne på boken. Det ble en strevsom seilas.

Drukningssfare

– Det var vanvittig mye arbeid. Mye vanskeligere enn jeg trodde å tilpasse tidligere intervjuer til bokform. Det manglet en helhet, det skjønte jeg når jeg var godt i gang. Men en helhet måtte på plass, sier Imerslund, som integrerte artiklene fra finsk.no. Nettstedet ble i sin tid opprettet av Utdanningsdepartementet, med henne som redaktør. Selv om en stor del av materialet i boka er hentet fra finsk.no, sier Bente at det meste av stoffet er tidløst og like aktuelt i dag som i 2004.

– Båten ble til mens jeg rodde, og jeg trodde noen ganger at jeg kom til å drukne. Til alt hell hadde jeg gode hjelpere. De mest kritiske hjelperne, det er de beste, sier forfatteren, som fikk hjelp både fra kvensk, fra tornedalsk og fra russisk hold. Også Norsk Skogfinsk Museum har engasjert

En finsskklasse ved den finsk-ugriske skolen i Petrozavodsk (Petroskoi) i Den karelske republikk. Her ser vi klassen med Ruijan Kaiku, februarutgaven 2015. De forstår både kvensken og finsken i avisa. På hver av sine turer til Russland hadde Bente med seg flere kilo Ruijan Kaiku. Det var populært lesestoff. (Foto: Bente Imerslund)

Boka bygger på Bente Imerslunds omfattende arbeid gjennom 20 år med finskbeslektede folk i nord og forteller om seks folkegrupper: kvener og skogfinn i Norge, skogfinn og tornedaling i Sverige, karelere, vepsere og ingermanlandfinn i Nordvest-Russland. Skogfinnene har mistet sitt finske språk og vepsernes språk blir vanskelig for de andre minoritetene, men ellers kan disse minoritetene kommunisere med hverandre på sine respektive morsmål.

Boka handler om disse folkegruppene språk og kultur. Forfatteren har intervjuet et stort antall representanter for de seks folkegruppene, og de intervjuede forteller om forskjellige grader av assimilering inn i landets dominerende kultur. Siden 1990-tallet har de alle opplevd en sterk oppblomstring av egen finskrelatert kultur i sine respektive land.

Bente Imerslund har siden 1980-tallet publisert mange artikler om denne bokens tema. Hun har skrevet to bøker om kvenske navn i Nordreisa, den ene om stedsnavn, den andre om personnavn. Videre *Ymmärrän!* (Jeg forstår!), et fem delers læreverk i finsk for nordmenn. I 2004 startet hun nettstedet finsk.no, som hun har drevet siden.

ORKANA

Bente
ImerslundKVENER, SKOGFINNER, TORNEDALINGER,
KARELERE, VEPSERE OG INGERMANLANDSFINNER

Bente Imerslund

KVENER, SKOGFINNER, TORNEDALINGER, KARELERE, VEPSERE OG INGERMANLANDSFINNER

Onhan meitä vielä! Jo visst finnes vi!

ORKANA

Kvener på bokens cover. (Omslagsfoto/Orkana forlag)

seg, Bente sier hun fikk mye god hjelp fra dem.

Få gode kart

Til gjengjeld blir mange av film-snuttene fra finsk.no straks tilgjengelige i lyd- og filmarkivet til Norsk Skogfinsk Museum. Snuttene er anerkjent som uerstattelige kulturhistoriske dokument. Et språklig kurios, men Bente sier at kan man finsk, så klarer man seg fint også i Karelen og Ingmanland.

En annen utfordring med boka, sier Bente, var stedsnavnkart på kvensk og meänkieli og øvrige finskbeslektede språk.

– Jeg oppdaget raskt at det fantes få gode kart. Verken over Tornedalen, Karelen eller Finn-skogen. Kartet over Ingmanland var brukbart, men det eneste som var bra nok, var kartet over de kvenske områdene. Arbeidet med kart som egnet seg i bokform ble uventet tungt, sier hun.

Boka kommer i midten av mai, på Orkana forlag. Som forside gikk Bente og co for et bilde Anstein Mikkelsen som liten, på fanget til sin mor Oddbjørg Ulstein. Vi ser også guttens kvenske oldemor, Anni-Åmmi, hun følger interessert med.

Syngende hest

– Anni-Åmmi har på seg en dakki, hverdagsplagget for kvenske kvinner i Børselv. Anstein ble vår første kvenske filmkunstner. Nesten 60 år senere laget han filmen «Under en annen himmel», inspirert av oldemorens fortellinger om stjernehimlen, forteller Imerslund om dette bildet fra gamle dager.

Foruten et kart over geografiske områder tematisk dekket av publikasjonen, viser bokens bakside også foto av et til dels mystisk utseende smykke. Bente forteller dette om gjenstanden, for øvrig fotografert av Reinert Grammeltvedt:

– Smykket er en syngende hest, laget etter et eldgammelt smykke som ble funnet i en vepsisk grav. Hesten symboliserer det hardt arbeidende vepsiske

folket. For meg har den blitt et symbol på de østersjøfinske folkene, sier forfatteren, som hjemme har hengende flere varianter av en slik åttefotet smykke-hest.

Bente i typisk intervju situasjon. (Foto: Birger Nesholen)